

בשביילי דא

לתורה וחסידות

• יו"ל ע"י חברת לומדי תורה דחסידי מודז'ין ברחובות ב"ה מרז אדמו"ר שליט"א •

שבט תשפ"ה

פרשת משפטים

גליון רל"ד שנה ה'

עלי דשא

מרבוח"ק זיע"א

פרשת משפטים

התורה נבלעת ככל עצמותו

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (כא, א).

פירש רש"י ז"ל: 'אל תאמר אשנה להם את הפרק או ההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשתנה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניכם כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, עכ"ל. דימה הלימוד בתורה לשולחן הערוך ומוכן לאכילה, כי כמו שמאכל נבלע באיברים ולכך עושה פעולה שמתחזק הגוף על ידי האכילה, כן הלימוד בתורה [וכן התפילה] צריך שיכנס בתוכו באבריו [ושיכנס כל חושי בתורה] ויהא יגע להבין טעמי התורה [כדן] שיבלע התורה במוחו ובכל אבריו [ולא באמירה בעלמא] ואז עושה התורה פעולה בקרבו להתקדש בקדושת התורה לנצח.

המן מוכיח את האמת

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחופשי חנים (כא, ב).

נראה לבאר בטעם פתיחת הפרשה בדיני עבדים, על דרך שאמרו 'ואלה המשפטים' ואלה מוסף על הראשונות, ומוסב גם על פרשת המן דהיה מברר את משפטי הממון ביניהם, ועבד שהיו שנים מריבים עליו היה שיעור המן של עומר לגולגולת מעיד של מי הוא, שמי שירדה מנתו של העבד לפתחו הוא בעליו. אמנם במה דחקיע המן את הבעלות של העבד, לכאורה יש לדון הלא תורה לא בשמים היא, ואין סומכין להלכה על אות מן השמים. אולם יש לחלק בזה, דלא דמי להא דאמר רבי יהושע במעשה תנור של עכנאי 'אין משגיחין בבת קול' (ב"מ נט), וכן לא דמי לאות שהראה רבי אליעזר בחרוב ואמת המים וכתלי בית המדרש, לפי שהמם הראה במציאות את בעלות העבד עצה, ולא בדרך אות ומופת מדבר אחר.

עוד יתכן דלא הוכרע על פי המן, אלא לאחר שהוכיח המן מי הבעלים של העבד, כבר הודו בעלי הדין על האמת, ולא מלאם ליבם לשקר ולהכחיש את הוכחת המן. וכעין זה תירצו על הקושיא, איך אמרו כמה פעמים בספק ממון 'יהא מונח עד שיבוא אליהו', הלא אליהו לא היה עד במעשה זה, ואיך יתכן שיוכרע הספק על פי נבואה, הרי תורה לא בשמים היא. והתירוץ הוא שכיבוא אליהו תתפשט האמת בעולם, ויודו הבעלי דינים עליה. (נהלת דן)

זיווג כשר מן השמים

אם אדוניו יתן לו אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדוניה (כא, ד).

יש לרמז, דידוע ומבואר במדרש פרשת ויצא (בר"ר סח, ג-ד) שאין זיווג של איש אלא מן הקב"ה דכתיב (משלי ט, ד) ומה' אשה משכלת, והקב"ה יושב

בשביילי המערכת

מה יפה במזרקה?

מושלם. הוא נפעם. מעולם לא ראה דבר כזה. מאיפה יוצאים המים? האם התגלה כאן מעיין חדש? הוא חייב לבדוק את זה! אומר - ועושה. הוא דילג בקלילות מעל הגדר הנמוכה שהקיפה את המזרקה - ונפל אל תוך בור מים בגובה שתי קומות אנוש...

מזל שהיו באזור שני משרתים שזעקו לעזרה. אחרת, היה טובע בשקט, בלי שיהיה איש באזור שיבין לאן נעלם העבד שחום העור.

• "תגיד, אתה טיפש - או מה?!" גער בו הרופא, שעה ששכב בחוש חלוש, מקיא את נשמתו מהמים הכחלחלים שמילאו את ריאותיו. הוא נפגע עד עמקי נשמתו. "למה טיפש?!"

"אני מנסה להבין מה גרם לאדם נורמלי להיכנס לתוך בור מים עמוק - ולא מצליח!" העלבון פעפע בו. מה רוצים ממנו? "אני לא מבין מה הבעיה! באמת שלא מבין? וכי היה שם שער נעול או דלת סגורה? למה שלא איכנס אליו?!"

"הוא אשר אמרת", סיכם הרופא בינו לבין עצמו, "טיפש".

• אין איש מבין חשבונות שמים. אין איתנו ידוע מפני מה ירד לעולם הזה ניסיון כה מאתגר, כה מקיף, כה משמעותי - כמו ניסיון פגעי הטכנולוגיה. בספרים הקדושים מבואר שניסיונות הרי הם באים כדי לקדש את שמו יתברך בעולמו.

כמו מזרקה נאה, שיופיה עומד - דווקא משום שאין איש קרב אליה. כשעוברים לצידה עוברי אורח ואינם שמים ליבם לגעת במים או להיכנס לבור המסוכן - המזרקה נותרת בהדרה, מקיימת את תכליתה. כשהאדם מהנהן לאות 'לאו' אל מול היצר - קיים היצר את תכליתו, ונוצר כאן בעולם קידוש שם שמים.

• זו הסיבה שלמזרקה הנוצצת ששמה טכנולוגיה - אין מחסום אמיתי. כי אחרת, אין זה ניסיון. דווקא משום שהיא נתפסת לפעמים ככל כך מקלה על החיים, כל כך נוצצת, כל כך מסקרנת, ואנו בכל זאת מתגברים ולא נגישים לבדוקה - זה מה שיוצר את ההוד, זה מה שמקדש את שמו ברבים! "כך מן אדמו"ר שליט"א ביאר בקודשו להגדיר את ניסיון הטכנולוגיה כ'איסור גברא', כלומר, איסור ששוכן על האדם, כדי לשמור על נפשו הטהורה והנקיה מכל רבב.

• בניסיונות מעין אלה, באיסורי 'גברא', אין שום חומה שמעכבת את האדם מלהיכנס אליו. אדרבה, על האדם לאזור חיל - ולזכור תמיד את מקומו הטהור, ואת תפקידו מול מזרקות נוצצות למיניהן...

הוא לא זוכר את מקום הולדתו. לא מכיר את הוריו, לא מזהה את שפת ילדותו. רק גוון העור השונה מזכיר לו את המסע הארוך והמיסיר שעבר עליו עד כאן.

זה קרה כשהוא היה ילדון, רק בן חמש. שודדי ים השתלטו על ספינה שבה נסע עם הוריו, שבו אותו ועוד קבוצת ילדים - ומכרו אותם לעבדים בארץ רחוקה. הוא, דווקא היה בר מזל. כל חבריו נמכרו לסוחרים ולבעלי אורוות, חלקם לבעלי שדות וכרמים. כולם עבדו קשה. והוא? הוא נמכר לארמון. לבית המלך. ומאז הוא כאן. לומד אט אט את כללי ההתנהגות בבית המלך. מה אומרים, כיצד מדברים, היאך מתנהגים בנימוסים מלכותיים.

• התפקיד שלו לא מכובד מידי. ניקיון הגינה האחורית. אבל זה טוב עשרת מונים מכל עבודה אחרת: הוא זוכה ליהנות מארוחות משובחות מהמטבח המלכותי, לראות מרחוק את המלך ירום הודו בעצמו, ולהבחין לעתים גם בפגישות של ראשי ממשל רמי דרג שבאו לחונן את פני מלכו.

הכללים בארמון נוקשים וברורים: לא לכל מקום מותר לו להיכנס! אם יש דלת סגורה - לא פותחים אותה. אם יש שער נעול - לא מדלגים מעליו. רק אם פתוח - מותר לך להיכנס. הוא אורח לנצל את הכללים האלה כדי להכניס וללמוד פרטים חדשים על הארמון ועל הממלכה.

הספרייה המלכותית, למשל, פתוחה כמעט תמיד, והוא בהחלט רשאי להיכנס ולעיין באגרות ובספרים היקרים הספונים בו. כך גם חדר המפות, וחדרי הכלים השונים, והמטבח כמובן... אבל, למשל, חדר המלחמה? הוא נעול על מסגור ובריה. אסור לו להיכנס לשם. חדרו הפרטי של המלך? הס מהזכיר. וכך גם מרתף היין העתיק, וחדר האוצרות כמובן... עם השנים, התרגל למותר ולאסור, ידע לא להיכנס לאן שלא צריך, ולנצל כל פיסה אפשרית של פאר והדר בארמון - שהרשות ניתנה לו.

• באותו בוקר, הבחין בתכונה מיוחדת המתרחשת בבוסתן הקדמי. "מה עושים כאן היום?" שאל בסקרנות את אחד הפועלים שהתרוצץ שם, קורנס בידו. "בונים כאן מזרקה מיוחדת שאמורה לפאר את כבוד המלך ירום הודו!" "מזרקה?!" הוא טעם את המילה החדשה הזו על לשונו.

• "כן, חכה - ותראתה!" ואכן, לאחר כמה ימים, בעודו מתהלך בחצר הקדמית - הבחין בה. במזרקה היפהפיה שניצבה שם. זה היה בור עמוק, מלא במים מפכים, מבנה שיש נמוך קומה במרכזו - ועשרות סילוני מים מקפצים מתוכו בתזמון

ומזווג זיווגים וקשה לפניו כקריעת ים סוף, וההיא מטרונותא שהיה דבר זה קל בעיניה ולקחה אלף עבדים ואלף שפחות וזיווגה אותן לילה אחת, למחר באו אצלה זה מוחו נפצע זה נשמת עינו זה נשבר רגלו גרלו, ע"ש.

• וזה שאנו רואין עכשיו בזמנינו אותם הבחורים הריקים שזיווגם קל בעיניהם ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו להם הם בעצמם, והיום בוחר בזו ולמחר בוחר באחרת, סופם שאין זיווגם עולה יפה, ולמחר זה מוחו נפצע זה נשמת עינו זה נשבר רגלו בקטטות ומריבות כנ"ל. לא כן **הבחורים הכשרים שמסתכלים לשמים שימיון להם הקב"ה זיווגם מן השמים**, הם זיווגם עולה יפה באשה כשרה ובנים הגונים בדור ישרים יבורך, ועליהם נאמר (תהילים קכח, ג) 'אשתך כגפן פורייה' וכו'.

• וזה שהוא מרומז בכאן, **אם אדוניו יתברך יתן לו אשה** היינו שזיווג מן השמים, אזי זיווגו עולה יפה **וילדה לו בנים או בנות** עוסקים בתורה ומצות לשמה, זהו **האשה וילדיה תהיה לאדוניה** יתברך, היינו אשה כשרה וילדים כשרים עובדי הש"ת כנ"ל, והבן.

שמחה מביאה ישועת ה'

והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנן אני (כב, טו).

מה ענין כאן מלת 'והיה' לשון שמחה אצל צעקה שהיא מחמת מכאביו. אלא **אם הוא בשמחה** חדוה ובטחון, במקום שצריך לצעוק צעקה גדולה ומרה, **דבר זה עושה רושם למעלה**, ומיד יפנה הקב"ה איך לחנן אותו 'ושמעתי כי חנן אני'.

מקום שמוחו וליבו - שם הוא

עלה אלי ההרה והיה שם (כד, יב).

וקשה: אומרו 'והיה שם' כמיותר. ויש לומר: כגון למשל מי שהוא אצל רבו אם ראשו ומחשבתו בביתו, הרי הוא כאילו אינו שם כלל אצל רבו. זה שנאמר 'עלה אלי ההרה והיה שם' דייקא כאמור, ע"כ. [והיינו כנודע מכתבי הבעש"ט ז"ל מקום שהמחשבה של אדם מגעת שם הוא כולו ע"ש והבן].

• ומעשה שהיה כך היה. חסיד אחד מחסידי פעם אחת ביום ה' נפל לו חשק בליבו שישע להרה"ק צוק"ל על שבת כדרכו. ובתוך כך נפל במחשבתו - היות ביום ג' הוא יריד בעיר הסמוך, וצריך ליסע על היריד עם מסחרו, ופן לא יוכל לקבל פרידת שלום מיד בליבו, ואמר לו רבי אין צריך לי על חזר ואמר בליבו אסע בלא פרידת שלום. וכשבא להרה"ק צוק"ל בערב שבת לקבל שלום, נתן לו שלום ופטר אותו מיד לשלום, ואמר לו **סע לביתך כי לא תאכל אצלי בשבת**. הבין החסיד שראה ברוח הקודש מה שבלבבו, ואמר לו **רבי אין צריך לי על היריד**, אמר לו **אם כן תאכל אצלי שבת**. ואמר אז התורה הנ"ל 'עלה אלי ההרה והיה שם' כנ"ל.

(הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר צוק"ל) **ליקט וערך הרב יצחק קרימלובסקי**

מולד חודש אדר ליל שישי בשעה 7:02 ראש חודש ביום שישי ובשב"ק

הלכות שנים מקרא ואחד תרגום (ה) המשך משבוע שעבר

תקציב משבוע שעבר - ישנם שני מנהגים בקריאת השמות, א. כל פסוק ב' פעמים והתרגום עליו, ב. כל פרשה ופרשה [פתוחה או סגורה] ב' פעמים והתרגום עליה, וגם למי שיוצא ידי חובת התרגום ע"י לימוד פרש"י ילמד פרש"י יחד עם הפסוקים וכפי המנהגים הנ"ל, וידא שמים הלומד גם תרגום, יכול ללמוד קודם קריאת השמות פרש"י על כל הפרשה ולאחר מכן לומר שמות כפי מנהגו.

- א. יקרא ב' פעמים מקרא ואח"כ יקרא התרגום, ולא יקדים התרגום למקרא.
- ב. מנהגים אלו הם לכתחילה, אבל אם קרא באופן אחר וכגון שקרא כל הסדרה כולה ורק אח"כ קרא התרגום, או שקרא התרגום לפני שקרא המקרא יצא ידי חובתו.
- ג. בסיום הפרשה לאחר אמירת התרגום יחזור ויקרא שוב פסוק האחרון בכדי לסיים בתורה.
- ד. קריאת השמות הוא חיוב חוץ מקריאת התורה, ולכתחילה לא ישלים פעם אחת מקרא ע"י קריאת התורה, ואפילו אם אומר עם הש"צ מלה במלה, ובשעת הדחק יש להקל.
- ה. מלמדי תינוקות או בעל קורא שקורין הפרשה כמה פעמים במשך השבוע משלימין אחד תרגום ויוצאים "ח", וכן מי שאין בידו חומש עם תרגום יקרא הפרשה ב' פעמים מקרא וכשיזדמן לו תרגום יקרא התרגום.
- ו. קריאת הפרשה תהיה כסדר, ולא יקרא פסוק המאוחר לפני פסוק המוקדם לו.
- ז. לכתחילה יקרא התורה בטעמי המקרא, ומי שהוא בקי בטעמים ובנקודות בע"פ טוב להדר לקרוא מתוך ספר תורה, אבל התרגום אין לקרותו בטעמי המקרא.
- ח. לכתחילה יקרא השמות בפעם אחת ולא יפסיק בינתיים.

להביא אל המקום אשר הכינותי

א"י תנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינותי. והוא כי הפרנסה מוכן לכל אדם כמו שאנו מצדדים בשם ומלכות ומכין מזון לכל זרימיו וכו'. אך טרדות הפרנסה הוא מלך המקבל שאינו מוצא את המקום אשר פרנסתו המוכן לו מונח שמה, וכשהוא הולך לנפש פרנסה הוא מוצא את המקום אשר פרנסתו מונח שמה ומעקס דרכו למקום אחר שאין פרנסתו כלל שמה. והוא מצדק הפרנסה כמצדק כהן צבית הקבוצה. וכל זה הוא מפני אולמו כמ"ש (משלי י"ט) אולם אדם מסלף דרכו ועל ה' יעקף נפו. אצל העוסק בצורה והולך בדרך הישר והטוב ע"פ תורה אזי כשהולך לפרנסה המורה מוליך אותו ישר אל המקום אשר פרנסתו המוכן לו מונח שמה, כמ"ש בהסלף (מנחה אומך וכו', דברי ישראל - פרשת משפטים)

פרנסה בדרך הטבע

רבינו בא לתרץ שאלה שיכולה לעלות על לבו של אדם והיא שהנהגה אנו מברכים בכל יום ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא, ומכאן למדנו שהפרנסה מוכנה לכל אחד ואחד ונוסף על זה שקבלנו מרבותינו וכן א"י בספרי שצריך לעשות מעשה השתדלות שתבא הפרנסה בדרך הטבע ובלא זה לא יקבל את מה שמוכן לו אבל כאשר יעשה הכנה הראויה מיד יבא אליו השפע, ועל זה מתעוררת שאלה שאנו רואים בנ"א שטרודים ודואגים לפרנסתם ושואלים אותם האם יודעים אתם שצריך לעשות השתדלות ועונים בחיוב וחוזרים ושואלים אותם א"כ למה אתם טרודים ועונים שהם ניסו כמה מיני השתדלות ועדיין לא השיגה ידם.

אין אדם יודע במה ישתכר

ועל זה עונה רבינו שאם כך הוא כי יש מקום מוכן לכל אחד מהיכן יקבל פרנסתו ולא יוכל לקבל ממקום אחר, ולכן הם באמת דואגים כי אינם יודעים איהו השתדלות תועיל להם אם בעיר זו או בבוז אם במשלח יד זה או אחר ואם יעסקו בנעלים או בבגדים או שמא בכלים ויתכן גם שמוטל עליהם לעבוד בחשמל והם מנסים דבר אחר דבר ומקום אחר מקום ואינם יודעים מתי יבואו אליו, וכן אמרו בגמ' פסחים שבעה דברים מכוסים מן הלב ואחד מהם שאין אדם יודע במה ישתכר.

יש בורא ומנהיג לעולם

ואין זה מעניינינו מפני מה הפרנסה נמצאת דווקא במקום פלוני או במקום אלמוני אך רבותינו גילו לנו מעט מן הפירות ואחד מהם שלכל אחד מאנשי ישראל יש חלקים מנשמתו שהתפזרו במקומות שונים בעולם והם שייכים אליו והוא אחראי עליהם וכמו שכל אחד צריך לקדש את עצמו עד שהתנהגותו כמו תכריז יש בורא ומנהיג לעולם כך צריך ששאר חלקי נשמתו יתקונו עד שיכריזו כן, וכיון שפעמים ישנם תפוחים או אפרסקים או בשר ודגים ששייכים לנשמתו, צריך דווקא

1. סדר היום (סדר ערב שבת) וז"ל ויקרא המקרא ב' פעמים קודם ואח"כ התרגום ולא יעשה בהיפך לקרוא התרגום תחילה ואח"כ המקרא עכ"ל, וכ"כ בדברי חמודות (פ"א דברכות אות מ"א) וז"ל ואחד תרגום היינו פעם מלישית כלשון התוס' בד"ה ואפ"י עטרות השני פעמים מקרא וכו' עכ"ל, וכ"כ הפמ"ג (משב"ז ס"ק א'), והמ"ב (ס"ק א'), אמנם בארחות רבינו (ח"א שבת אות ל"ז) ושעתי ממקור מהימן שמרן החזו"א ז"ל היה קורא מקרא תרגום ומקרא ולא שנים מקרא ואחד תרגום, והסביר מרן ז"ל שאומרים תרגום כדי להביא את מה שכתרו לפניו שמתברר שיאמרו מיד לאחר מקרא ראשון עכ"ל, והוא פלאי דא"כ הו"ל להקדים התרגום גם למקרא ראשון בכדי שיבין מה שיקרא בפעם הראשונה, ושאר הפוסקים שלא כתבו כן נראה דס"ל שסדר אמירת השנים מקרא ואח"כ אחד תרגום מלבד ידיעת התורה יש בה סודות ותיקונים הנעשים דווקא ע"י אופן זה (וכמבואר בסדר היום כ"ל הערה ד'), ובתורה שבכתב מקיים מצות לימוד התורה אף שאינו מבין (וכמבואר בשו"ע הרב הל' ת"ת פרק ס"ב סי"ג) ומצוות ידיעת התורה יתקיים ע"י שלבסוף ידע פירוש כל תיבה ותיבה ע"י התרגום או פרש"י ודו"ק בכל זה.
2. ומוכח כן ממה שמבואר בלבוש (ס"ח) וז"ל והיה נ"ל שאם אדם קורא אחד מקרא ואחד תרגום לבדו, ואח"כ שיקראין הפרשה בבית הכנסת יקרא עם החזן הפרשה מילה במילה והרי זה קיים שמות עכ"ל, ומבואר בדבריו שהם שקרא התרגום לפני קריאת המקרא פעם שנית והגם שקרא כל הסדרה בפעם אחת יצא ידי חובתו, וכן מבואר בדברי שו"ע הרב ס"ז וז"ל לפיכך מלמדי תינוקות נשמרו הפרשה עם התינוקות פעם אחת איני צריכין לחזור ולקרותה ב' פעמים אלא יקרא פעם אחת והתרגום במה דברים אמורים כשלמדו עם התינוקות פירוש המלות בלבד אבל אם למדו פירוש המקרא יצאו ידי תרגום ג"כ וכו', ואין צריך אלא לחזור ולקרות המקרא פעם אחת אם לא קרא עם התינוקות ב' פעמים עכ"ל, ומבואר שאחר שקראו תרגום משלימין מקרא.
3. מג"א (ס"ק א'), כפי שביארוהו המחצית השקל שו"ע הרב (ס"ג), שבתחילה אומר ב' פעמים המקרא ואח"כ תרגום, וחזרו ואומר מקרא, וכן היו נוהגין בזמן שהיו מתרגמין בקריאת התורה שהיו מסיימין במקרא, וכמבואר בטור (סי' רפ"ד) ע"ש, [לע"ד יתכן לומר דהאי אלא דווקא ליהנותם לומר התרגום אחר כל הפסוק והוא סניף מדין הקדום של קריאת התורה בבית הכנסת עם מתרגם, וכיון ששם מצינו לסיים בתורה הו"ה לגבי אמירת שמות, אבל מנהג שקורים כל פרשה ואח"כ מתרגמין ואין לזיכור לדין קריאת התורה עם המתרגם, יתכן שלא נתחדש האי דינא שצריך לסיים בתורה].
4. כ"כ הלבוש (ס"ח) דמדברי ר"י קראו משמע שאע"פ ששומע מן הש"ץ חייב להשלים אותה שמות ית' עד שמיעתו מן הש"ץ, והם דברי הרמב"ם ואיני יודע

מניעת הטרדה והדאגה

ובא רבינו לרמוז בפסוק הזה מה הגורם שלא מזדמן לו מיד בנסינו את המקום שאליה הוא צריך לבא, ומה יעשה כדי שרגליו יוליכו אותם לשם במהרה, שאנכי הוא התורה שפנתה הקב"ה באומרו אנכי ה' והתורה כולל ב' ענינים כל אחד לפי מה ששייך ורואי אליו, א. לימוד התורה. ב. שמירת המצוות האמורות בתורה, וההולך בדרך זו התורה דואגת לו שכאשר ילך לעסוק בהשתדלות לפרנסה יבא מיד אל המקום שם הפרנסה מוכנה לו ויצא אותה בזמן ולא יצטרך לחזר אחריה יותר מדאי, וממילא גם הטרדה והדאגה יסתלקו ממנו וזה מה שנאמר ולהביאך אל המקום אשר הכינותי.

ע"י שמירת התורה פרנסתו מצויה

ואף שבפשוט זה ענין סגולי שעי' שמירת התורה ימצא פרנסתו, לפעמים הקב"ה מראה לנו את זה עין בעין, כגון שאדם צריך לקבל חפץ חשוב או סכום כסף מאדם פלוני ואותו פלוני גר במקום רחוק או שלפי סדר יומו אינו אמור לפגוש אותו אע"פ שגר בקירוב מקום, ואז הקב"ה יזמין לו מקרה שמצד הדין יותר טוב שישינה את סדר יומו, כגון שמבקשים ממנו לבקר חולה או להשלים מנין ונמצא שעי' שהולך בדרך התורה מוצא במהירות את המקום והאדם שמוכן לתת לו את מה שצריך להגיע אליו.

אלא שיש לדעת שהקב"ה הוא מלא רחמים ואף מי שלא יזכה למצא את פרנסתו ולכאורה היה אמור להישאר רעב וצמא, אך הקב"ה ברחמיו נותן לו מעט כדי שלא ימות ברעב אך אם יזהר ויקפיד יותר על שמירת התורה יזכה לבא למקום האמיתי ולחיות בריוח בעושר ואושר.

מלחמתה של תורה

איך יתכן שיהודי לומד תורה, אך היא לא מגנה עליו מן היצר הרע? « כיצד ניתן לזכות לקבל את אור התורה? » והיאך תקנת 'עמוד הקהילה' מכוונת את לומדיה אל דרך הזהב? « שיחה מאלפת שמסר הגה"ח רבי שמעון הלפרין שליט"א בכינוס גיבוש וחיזוק ללומדי קביעת עיתים בבית החסידים בטבריא, ליל שישי העצל"ם

עריכה: ליפא וגשל

בענייני הפרנסה, הבית, גידול הילדים ועוד, כדי שלא ישים לב איך חייו חולפים ביעף, עוד יום ועוד יום עוברים והוא לא זוכה להתעלות כראוי (מסילת ישירים פרק ב).

אולם כאשר אדם לומד סדר משותף לו ולציבור, אזי אם הוא מחמיץ יום או יומיים הוא מוצא את עצמו בפיגור מאחור, ועליו להשלים לימוד של כמה ימים כדי להיות שוב חלק מן הכלל. פתאום הוא שם לב לכל יום שחולף, הוא מבחין איך מבלי משים עוברים עליו הימים ללא התבוננות, וזה מעורר אותו להתעשת ולשים לב לזמן היקר ההולך לאיבוד.

כללו של דבר, שבלימוד 'עמוד הקהילה' בזמן קבוע ובמקום קבוע, ומתוך אחריות ועול ללמוד את העמוד מדי יום, זוכים ללמוד תורה באופן הראוי והנכון, והתורה נעשית לאדם תבלין יעיל ועוצמתי להצילו מן היצר הרע, לטהרו ולרוממו.

שלושת חלקי ההכנה

האור החיים הק' בפרשתן (י' תרו, שמות ט' ב) מפרט את שלושת העניינים שהם "עיקרי ההכנה" לקבלת התורה, שבאמצעותם נתרצה ה' לתת לנו את התורה, וכלהו איתנה ביה - בלימוד 'עמוד הקהילה' בשטיבל. האחד, "התגברות והתעצמות בעסק התורה", כי עם עצלות אי אפשר להשיג את התורה אלא רק עם התגברות חזקה לעסוק בה, כמאמר חז"ל (שבת פג:) 'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה'. וקביעות לימוד יומית בין כתלי השטיבל כל יום ללא פשרות וחסורים, זו ממש 'התגברות והתעצמות בעסק התורה', התמסרות מוחלטת ללימוד רציני גם כשהוא לא קל.

ההכנה השנייה לקבלת התורה היא "השפלות והענווה, כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשפיל עצמו (על' תענית ז:). ומשים עצמו כמדובר (על' עירובין נד.)". והדבר פשוט שהלא רוב המידות הרעות כמו צרות עין וכעס וקנאה ועוד שורשן בגאווה, ומי שסיגל לנפשו את מידת הענווה זיכך בכך את מידותיו, והוא יכול לזכות לתורה. וכאשר אברך נמנה על לומדי 'עמוד הקהילה' שישודתו בהררי קודש, והוא מבטל עצמו לתקנתו של הרבי שליט"א ולכלל הציבור, הרי זה קונה ענווה בנפשו.

וההכנה השלישית לקבלת התורה זו האחדות כאיש אחד בלב אחד. והלא גם מידה משוכחת זו נעשית קנין בנפשו של אברך הטורח לבוא לשטיבל יחד עם כל בני החבורה, להתחבר יחד ללימוד משותף בדיבור חברים, ויחד עם זאת לאחדות ואהבת רעים, לדאוג זה לזה ולסייע זה לזה.

והחוט המשולש לא במהרה ינתק, כאשר נאחזים בחוט המשולש - התעצמות בתורה, שפלות וענווה ואחדות, זוכים לגשת כראוי אל הלימוד ולקבל את אור התורה, מתוך קבלת עול וחשבון הנפש, וכך לנצח את היצר הרע, ולהתעלות ולהתרומם בכח התורה הקדושה.

ויעזור הש"י, שנוכה להתחבר יחד ללמוד תורה כדבעי, ונוכה לחזות בהשראת השכינה בביאת משיח צדקנו ובבנין בית מקדשנו, ומלכנו בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

לאו - סימן הדבר שהוא אינו לומד את התורה כדבעי. אם אדם עוסק בתורה ועדיין אינו מנצח את היצר, הרי זה משום שאין עליו עול מלכות שמים. ועל כן העצה היעוצה לו היא ש'יקרא קריאת שמע' ויקבל עליו מחדש עול מלכות שמים, ואז התורה שהוא לומד תהפוך ל'תבלין' איכותי וחסייע לו במלחמתו מול היצר.

מוטיפה עוד הגמרא ואומרת, 'אם נצחו מוטב', אבל 'אם לאו' - אם גם בכך אין די ועדיין יצרו גובר עליו, אין זאת אלא שטמונים כאן מסכים מבדילים המעכבים ומונעים מקדושת התורה להעלות ולרומם אותו, ועליו 'לזכור לו יום המיתה' - לערוך חשבון נפשו, לתקן את הפגמים ולכבס את הכתמים שבנפשו, ואז תוכל התורה להיות לו תבלין כנגד היצר.

משמעותו של כל יום

כ"ק אדמו"ר הישועות משה מויד'ניץ ז"ע, אמר פעם במעמד סיום הש"ס בדף היומי, שבלימוד דף היומי בקביעות יש את שלושת המעלות הללו, ועל כן לימוד התורה בקביעות על פי סדר הדף היומי מזכך את האדם ומסייע לו במלחמתו עם יצרו. וביותר, אמור הדבר בלימוד סדר 'עמוד הקהילה', שזכינו ונתקן בקהילתנו הק' על ידי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

ראשית, זו הקביעות, ה'לעולם' ירגיז אדם, שהיא-היא ענין קריאת שמע וקבלת עול. כי כאשר הלימוד הינו קביעות המוטלת על האדם מדי יום מחדש, הרי הוא חי תמיד תחת עול תורה ועול מלכות שמים. גם אחר שלמד ביום האתמול את הדף של אותו היום, מיד בקומו בבוקר שוב מוטל על כתפיו 'חוב' חדש - הדף של היום.

זו השפעתה העוצמתית של קביעות יומית, שהיא מכניסה את האדם למחויבות חזקה ולמסגרת של עול מלכות שמים. ולכן היצר מתחדש בכל יום ומנסה להיתפס ולזנוב דווקא בה. באמצעות חורים של יום פה ויומיים שם, הוא מנסה לפורר את הקביעות, ולהפיל את חומת ההגנה האיתנה שהקים האדם כנגדו. ותפקידנו להיאזר בבורה כנגדו, ולשמור על העקביות שלא תאבד, בתחילה בימים חריגים וברגעי קושי, עד שהקביעות מתפרקת לחלוטין. בכך, נזכה לקיים 'לעולם' ירגיז אדם יצר הטוב על יצר הרע, ו'קריאת שמע' - חיים עם עול אמיתי.

דגש ותוספת מיוחדת בענין העול, זהו הלימוד בין כתלי השטיבל. עצם זאת שאדם לא לומד את ההספק היומי היכן שנוח לו באותו הרגע, אלא בא להתחבר עם כל החבורה בלימוד בביתו הרוחני, זהו חיבור ומחויבות חזקה יותר לעול מלכות שמים.

ועל כולנה, העול התמידי של 'כל ימינו בעמוד והחזר קאי', לחזור שוב ושוב על הנלמד, כדי לשמר את אשר זכינו להשיג ולא לאבדו, וכפי שמדריכנו תדיר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

ובנוסף לכך, כלול בזה גם ענין ה'זכור לו יום המיתה' - חשבון הנפש. משום שאחת מתחבולות היצר הרע להסיח את דעתו של האדם מתכלית החיים, היא כפי שאמר פרעה הרשע (שמות ה ט) 'תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה, ואל ישעו בדברי שקר'. הוא סוחף את האדם בסערה למרוץ החיים, ומעסיק אותו

שנינו (ברכות ה). 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה. אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע. אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכור לו יום המיתה'.

ולכאורה קשה, שהלא 'הקב"ה אמר להם לישראל, בְּנֵי, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו' (קידושין ל:). ובכח התורה לבדה להציל את האדם מהיצר הרע, ומה צריך להוסיף על 'עסוק בתורה' גם 'יקרא קריאת שמע' ו'זכור לו יום המיתה'?

ונתבאר בספרי הקודש, שאכן אין סתירה בין הדברים, כי התורה הקדושה היא התרופה לכל החולאים והיא המגן והחץ כנגד כוחו של היצר, ומי שעוסק בתורה אינו נמסר בידיו. אולם לשם כך יש ללמוד את התורה באופן הראוי והנכון, כדי שקדושתה תרומם את האדם, ותציל אותו מן היצר הרע שלא יכשילנו לחטא (סוטה כא. וברש"י ד"ה מצוה). וזה גופא מה שנתבאר בגמרא בברכות, שאם רואה אדם שהוא עוסק בתורה ולמרות זאת אינו מנצח את היצר, עליו לתקן את האופן שבו הוא לומד, וכפי שיבואר.

כוחה של קביעות

לימודנו חז"ל (קידושין שם) שיצרו של אדם מתחדש ומתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, ועל כן האיש החפץ בחיים אינו יכול לשבת בחיבוק ידיים ולהסתפק במה שאתמול נאבק ביצרו, ועליו להיאזר בגבורה ולצאת גם הוא למלחמה נגד היצר בכל יום מחדש, וכלשון הגמרא לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע - לעולם דיקא, תמיד, מבלי להחסיר אף לא יום אחד. כי מאחר והיצר מתחדש בכל יום, אם האדם יזניח אפילו ליום אחד את מלחמתו, כבר מצוי הוא בסכנה.

ועל כן פסק הרב בעל התניא בשולחנו הערוך (הלכות תלמוד תורה פרק ג) שישנו חיוב לעסוק כל יום בלימוד והבנה. ממש כפי שיש חיוב על כל יהודי להניח תפילין כל יום, כך גם עליו ללמוד תורה כל יום. כי מאחר וזהו כלי הנשק שלנו במלחמתנו עם היצר - המתחדשת בכל יום, לימוד התורה שלנו חייב להיות תמידי ועקבי.

זהו כוחה המופלא של קביעות עתים לתורה - שהיא מלווה את האדם ומגוננת עליו בקביעות תמידית, ואינה מניחה לו אף פעם ליפול. וכפי שאמר הגה"ק רבי מאיר שפירא זצ"ל מולובלין על תקנת 'הדף היומי', שמעלה מיוחדת יש בה בהיותה מלחמה קבועה ותמידית עם היצר, יום אחר יום ללא הפסקה. אך לא תמיד זה מספיק. לעתים יש שיהודי עוסק בתורה ולמרות זאת הוא לא מצליח לנצח את היצר. כי התורה הקדושה אינה מטרתה את מי שאינו לומדה כראוי, פוק חזי כמה סטודנטים לתלמוד יושבים באוניברסיטה ולומדים גמרא, ולמרות זאת נותרים בפחיתותם ואינם מתעלים על ידי התורה. כי הלומד תורה ללא יראת שמים אינו יכול לקבל ממנה תועלת, כגובר שלא נמסרו לו המפתחות החיצוניות (שבת לא.).

על כך אומרת הגמרא 'אם נצחו מוטב', אולם 'אם

